

Primula veris

Nomenclatuur/etymologie

De wetenschappelijke naam *Primula veris* is samengesteld uit twee Latijnse woorden. *Primula* is de verkleiningsvorm van *primus*, wat 'eerste' betekent. Dit verwijst naar het feit dat de plant een van de eerste bloeiers in het voorjaar is, na de bolgewassen. *Veris* is de genitief (tweede naamval) van het Latijnse woord *ver*, wat 'lente' betekent. De volledige naam betekent dus 'eerste van de lente' of 'kleine lenteeersteling'. De Nederlandse naam Gulden sleutelbloem verwijst naar de goudgele (gulden) kleur van de bloemen en de trosvorm, die in de Noordse mythologie wordt geassocieerd met een bos sleutels (Sint-Petruskruid).

Taxonomie

Primula veris is een overblijvend kruid dat tot de orde Ericales behoort. Het is een van de drie inheemse sleutelbloemsoorten in Nederland en België, naast de Slanke sleutelbloem (*Primula elatior*) en de Stengelloze sleutelbloem (*Primula vulgaris*).

- Rijk: Plantae
- Orde: Ericales
- Familie: Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
- Geslacht: *Primula*
- Soort: *P. veris*

Foto: Gert Hoek

Synoniemen

Een veelgebruikt synoniem voor *Primula veris* is *Primula officinalis*. Andere Nederlandse namen die vroeger of regionaal werden gebruikt zijn Echte sleutelbloem en Gewone sleutelbloem. De soort kan kruisen met de Slanke sleutelbloem, wat resulteert in de hybride *Primula × media*.

Variëteiten en cultivars

Primula veris wordt in tuinen vaak in zijn pure soortvorm aangeplant, met de typische gele bloemen. Er zijn enkele variëteiten bekend, zoals *Primula veris* var. *macropetala*. Hoewel de wilde vorm dominant is, zijn er in de loop der tijd enkele benaamde cultivars ontstaan, vaak met een lichte kleurafwijking of verhoogde bloeikracht, zoals 'Katy McSparron' (donkerder geel/oranje). Echter, de plant is niet zo intens gecultiveerd als de Slanke sleutelbloem (*P. elatior*) of de Stengelloze sleutelbloem (*P. vulgaris*), die veel meer cultivars in een breed kleurenspectrum kennen. In de handel zijn soms rode varianten van *P. veris* beschikbaar.

Familie

Primula veris behoort tot de familie Primulaceae, de Sleutelbloemfamilie. Dit is een diverse familie van voornamelijk kruidachtige planten.

Hoogte

De Gulden sleutelbloem is een relatief kleine vaste plant. De bladeren vormen een laag rozet op de grond, terwijl de bloemstengels een hoogte bereiken van 15 tot 30 centimeter.

Bloemkleur

De bloemen zijn helder goudgeel (dooiergeel) en klokvormig. Ze staan in een tros (een naar één zijde gekeerd scherm) op een lange steel. Kenmerkend zijn de vijf oranjegele vlekken aan de keel van de bloemkroon, die als honingmerken dienen.

Bladkleur

De bladeren zijn licht- tot middengroen, langwerpig tot eirond, en groeien in een bladrozet aan de basis van de plant. Ze zijn duidelijk gerimpeld, met diepe nerven en zijn vaak zacht behaard aan de onderzijde. De plant is bladverliezend.

Bloeiperiode

Primula veris bloeit vroeg in het voorjaar. De hoofdbloei valt meestal in de periode van april tot en met juni. Onder gunstige omstandigheden kan een herbloei plaatsvinden in de nazomer of vroege herfst, soms tot in oktober.

Standplaats

De ideale standplaats is in de zon tot halfschaduw. Van nature komt de plant voor in lichte loofbossen, bosranden, kalkgraslanden en op rivierdijken. De bodem moet goed vochthoudend zijn, maar tegelijkertijd goed gedraineerd, en bij voorkeur voedselrijk en kalkrijk. Het is een klassieke stinsenplant.

Herkomst

De Gulden sleutelbloem heeft een wijdverspreid Eurosiberisch areaal. De soort is inheems in het grootste deel van Europa en strekt zich uit tot in het gematigde deel van West- en Centraal-Azië en de Kaukasus. In Nederland is de plant van nature zeldzaam.

Soort gewas

Het is een langlevende, overblijvende, kruidachtige vaste plant (*perennial*). De plant is polvormend en vormt een bladrozet.

Vermeerderingswijze

De plant kan op twee manieren worden vermeerderd. Door zaad, waarbij de zaden vaak een koudeperiode nodig hebben om te kiemen. En door deling van de wortelstok of bladrozet na de bloei. Vermeerdering uit zaad wordt vaak toegepast voor de aanleg van bloemenweides of inheemse tuinen.

Klimaatzone

Primula veris is zeer winterhard. De plant is geschikt voor gematigde zones en verdraagt temperaturen tot ongeveer -28°C (USDA Zone 5).

Insecten

Primula veris is een belangrijke vroege nectarleverancier voor insecten. De zoet geurende bloemen worden druk bezocht en bestoven door hommels, honingbijen, en diverse soorten wilde bijen, zoals de Gewone sachembij. Het is ook een waardplant voor de larven van bepaalde soorten mineervliegen.

Bronvermelding

- <https://www.wilde-planten.nl/guldensleutelbloem.htm>
 - <https://nl.wikipedia.org/wiki/Sleutelbloem>
 - <https://plantenvanhier.nl/soorten/gulden-sleutelbloem.html>
 - https://www.floravannederland.nl/planten/gulden_sleutelbloem
 - <https://www.willaert.be/nl/plant/primula-veris/PRVERIS>
-

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Primula</i> (eerste/klein); <i>veris</i> (van de lente); 'Eerste van de lente'
Taxonomie	<i>Familie: Primulaceae, Geslacht: Primula, Soort: P. veris</i>
Synoniemen	<i>Primula officinalis</i> , Echte sleutelbloem, Gewone sleutelbloem
Variëteiten en cultivars	<i>P. veris</i> var. <i>macropetala</i> , 'Katy McSparron' (weinig benoemde cultivars)
Familie	Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
Hoogte	15- 30 cm
Bloemkleur	Goudgeel (dooiergeel) met oranje vlekken in de keel
Bladkleur	Licht- tot middengroen, gerimpeld, in een rozet
Bloeiperiode	April- juni (soms herbloei in herfst)
Standplaats	Zon tot halfschaduw; vochthoudend, goed gedraineerd, kalkrijk
Herkomst	Eurosiberisch (groot deel van Europa tot Azië)
Soort gewas	Overblijvende, kruidachtige vaste plant (stinzenplant)
Vermeerderingswijze	Zaad of deling van de wortelstok
Klimaatzone	Zeer winterhard (bv. USDA Zone 5)
Insecten	Hommels, bijen, vlinders (belangrijke vroege nectarbron)